

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Навчально-науковий інститут мистецтв
Кафедра методики музичного виховання та диригування

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАВЧАЛЬНА ПРАКТИКА В ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Освітня програма Середня Освіта (Музичне мистецтво)
за першим (бакалаврським) рівнем

Спеціальність 014.13 Середня Освіта (Музичне мистецтво)

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “31” серпня 2020 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Навчальна практика в дошкільних закладах
Викладач (-і)	Колубаєв О. Л. , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування.
Контактний телефон викладача	0505759000
E-mail викладача	kolubayev@icloud.com
Формат дисципліни	Очна форма, заочна форма.
Обсяг дисципліни	3 кредити – 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	
Консультації	
2. Анотація до курсу	
<p>Практика студентів є невід’ємною складовою освітньо-професійної програми підготовки фахівців Навчально-наукового інституту мистецтв і спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих студентами за час навчання, набуття і удосконалення практичних навичок та умінь, формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах професійної ситуації, оволодіння сучасними методами, формами організації праці, засобами праці в галузі їх майбутньої спеціальності, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою підготовки фахівців спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво).</p> <p>Практика студентів передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і умінь відповідно до ОР «бакалавр».</p> <p>Пройходження студентами Навчальної практики в дошкільних закладах базується на принципах цілісного підходу до музично-педагогічної діяльності та тісно пов’язане з вивченням комплексу дисциплін психолого-педагогічного, фундаментального та професійно-орієнтованого циклу навчального плану, а саме: хорознавство, історія та теорія музики, хоровий клас, музична психологія, хорове диригування, сольфеджіо, гармонія, аналіз музичної форми, читання хорових партитур, вокальний клас. Дисципліна «Виробнича (педагогічна) практика» є однією зі спеціальних дисциплін, що визначають кваліфікацію випускника як музичного керівника дошкільних навчальних закладів (ДНЗ).</p> <p>Навчальна практика в дошкільних закладах – одна з основних форм навчального процесу, спрямованих на формування висококваліфікованого спеціаліста. Практика знайомить студентів з майбутньою роботою, дає змогу вивчити головні виробничі етапи, закріпити теоретичні знання, набути навичок організаторської роботи у колективі. Зміст дисципліни полягає у ознайомленні майбутніх фахівців з науково-практичними основами педагогічної діяльності, як одного з важливих напрямків діяльності майбутнього педагога-музиканта, його науковим підґрунтям; систематизації знань, удосконалення практичних навичок набутих в процесі вивчення фахових дисциплін; прищепленні навичок до самостійної роботи з музично-педагогічною літературою, орієнтації в ній; формуванню широкого художнього музичного світогляду майбутнього педагога-музиканта; виховання вміння самостійно мислити, аналізувати та інтерпретувати дитячі музичні твори; навчити студентів складанню та виконанню практичних завдань.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Навчальна практика в дошкільних закладах студентів ОР «бакалавр» спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво) спрямована на формування професійно-особистісних якостей, необхідних для професійної діяльності музичного керівника дошкільних навчальних закладів, узагальнення та систематизацію професійних знань та навичок студентів; розвиток вміння застосовувати набуті знання в умовах реального</p>	

процесу виховання дошкільнят.

Основною **метою** педагогічної (виробничої) практики є підготовка студентів до виконання функцій музичного керівника дошкільних навчальних закладів.

Найголовнішими завданнями проходження педагогічної практики вважаються:

1. Забезпечення зв'язку теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних і виховних завдань, а відтак – формування у студентів психологічної та фахової готовності до роботи в дошкільних навчальних закладах.

2. Виховання у студентів стійкого інтересу і любові до професії музичного керівника у ДНЗ, формування умінь та навичок, що сприяють розвиткові у них професійних якостей педагога, потреби в педагогічній освіті.

3. Усвідомлення значущості соціально-психологічних, психологічно-педагогічних, методичних та творчих основ взаємодії педагога і дитини.

4. Підготовка студентів до підсумкової державної атестації, збір та апробація матеріалів до написання наукових робіт.

5. Ознайомлення студентів із сучасним станом навчально-виховної роботи в дошкільному навчальному закладі, передовим педагогічним досвідом і їх включення до розв'язання навчально-виховних проблем.

Навчальна практика в дошкільних закладах проходить у VI семестрі і є творчою, навчальною лабораторією, де студенти вчаться спілкуватися з дошкільнятами різного вікового періоду, творчо працювати з дитячим колективом.

4. Компетентності

У результаті проходження **Навчальної практики в дошкільних закладах** у студентів мають бути сформовані такі загальні **компетентності (ЗК)**:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати автономно та використовувати знання з іноземної мови,

фахові компетентності спеціальності (ФК):

- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методиці викладання музичного мистецтва;
- володіння основними психолого- педагогічними комунікативними аспектами, що сприяють продуктивній творчій діяльності дитячого колективу;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва; використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методики викладання музичного мистецтва.

В процесі проходження практики студенти виконують такі види діяльності:

- Знайомляться з навчально-матеріальною базою дошкільного закладу, оформленням групи, актового залу, кабінету музичного керівника.
- здійснюють знайомство з педагогічним колективом, системою роботи вихователя групи та музичного керівника;
- вивчають психолого-педагогічні особливості розвитку дітей різного віку;
- надають допомогу вихователям в проведенні виховної роботи з дітьми в умовах дошкільного дитячого закладу;
- спостерігають за виховною роботою вихователів груп та музичного керівника;
- допомагають у підготовці та проведенні дитячих свят, ранків;

- проводять розваги, дидактичні ігри, розучують пісні і танці;
- виготовлених атрибутів для ігор, прикрас до святкових ранків та дитячих розваг.

5. Результати навчання

У процесі проходження студентами Навчальної практики в дошкільних закладах очікуємо такі **програмні результати навчання (РН)**:

- здатність здійснювати художньо-педагогічне спілкування з дітьми; вміння вирішувати педагогічні навчально-виховні, художньо-творчі завдання з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей учнів та їх музичної підготовки;
- готовність до художньо-творчої, музично-виконавської діяльності; інтерпретування музичних творів; реалізації колективних, індивідуальних музичних проєктів; розробки художньо-практичних, музичних завдань для учнів, відповідно до їх вікових особливостей;
- знання хореографічної термінології рухів і вправ; вміння активізувати та розвивати творчі здібності засобами музичної виразності, відображення їх у рухах; застосовувати набуті знання в практичних ситуаціях;
- здатність застосовувати на практиці методичні принципи для засвоєння музичних дисциплін, зокрема – доступності, послідовності навчання; новітні явища в музичному мистецтві в єдності традицій і новаторства;
- здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності; готовність працювати в колективі; володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення, основами спілкування другою (іноземною) мовою;
- готовність до свідомої педагогічної та виконавської діяльності, до планування й організації виконавського та педагогічного процесу, концертних програм і культурно-мистецьких проєктів;
- вміння аналізувати вокальні твори, що вивчаються, з музично-теоретичної та вокально-художньої сторін; знання основи вокальної педагогіки й методики виховання голосу; вміння використовувати динамічні та агогічні відтінки у вокальному звуці, мати навички співу в ансамблі (дует, тріо і т.д.); практично застосовувати навик правильного вокального дихання, інші вокально-технічні навички;
- знання основних положень щодо написання наукової роботи; характеристики принципів наукового дослідження; основних засад експерименту, наукового спостереження, анкетування, опитування, тестування тощо; літературних та графічних вимог щодо написання наукової роботи; вміння кваліфіковано пояснити роль і завдання у проведенні наукової роботи, використовуючи знання з гуманітарних дисциплін;
- здатність застосовувати фахові знання та практичні навички у репетиційній, концертній, педагогічній, науково-дослідницькій, музикознавчій роботі; демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.

6. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
практичні	загальна кількість годин: 90; 60 – аудиторна робота
самостійна робота	30 – самостійна робота.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
---------	---------------	------------------------	-----------------------------

VI	014.13 Середня Освіта (Музичне мистецтво)	Бакалавр, третій рік навчання	нормативний		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Пізнавальна робота спеціаліста. Функції та посадові обов'язки музичного керівника дошкільних навчальних закладів					
Організація діяльності дошкільного освітнього навчального закладу. Система роботи, розклад занять та внутрішній розпорядок.	Практ., самост.	1–25 з переліку рекомендова- ної літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень
Організація та забезпечення навчально-виховного процесу в дошкільних навчальних закладах. Навчальні програми.	Практ., самост.	1–25 з переліку рекомендова- ної літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень
Вивчення календарно-тематичного планування роботи музичного керівника. Ознайомче відвідування занять з метою вивчення їх структури, ефективних методів та прийомів навчання. Пробне проведення елементів музичних занять.	Практ., самост.	1–25 з переліку рекомендова- ної літератури	18 год. практ., 9 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	1-ий тиждень
Змістовий модуль 2. Фахова діяльність музичного керівника дошкільного навчального закладу					
Роль і функції музичного керівника, вихователя.	Практ., самост.	1–25 з переліку рекомендова- ної літератури	6 год. практ., 3 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	2-ий тиждень
Методи, прийоми	Практ.,	1–25	6 год. практ.,	Згідно	2-ий

роботи, види діяльності дітей на музичних заняттях. Типи занять. Структура музичного заняття.	самост.	з переліку рекомендованої літератури	3 год. сам. роб.	системи оцінювання курсу	тиждень
Проведення залікових музичних занять. Самоаналіз та аналіз музичного заняття чи виховного заходу. Оформлення документації. Складання звіту з педагогічної практики.	Практ., самост.	1–25 з переліку рекомендованої літератури	18 год. практ., 9 год. сам. роб.	Згідно системи оцінювання курсу	2-ий тиждень
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів.</p> <p>Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачами-методистами безпосередньо під час проходження практики.</p> <p>Періодичний контроль проводиться з метою визначення успішності розвитку практикантів та засвоєння ними програми проходження практики на певному етапі чи виді діяльності.</p> <p>Форма контролю: VI семестр: залік (захист практики під час проведення підсумкової конференції)</p> <p>Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за 100-бальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС.</p>				
Вимоги до звітної документації	<p>Студентам надається тижневий термін після проходження практики для підготовки звітної документації та захисту матеріалів на підсумковій конференції, де обговорюються актуальні організаційно-методичні проблеми музичного виховання дітей, визначається рівень професійно-педагогічної готовності студентів до діяльності в ДНЗ, оцінюється навчально-виховна та творча робота кожного студента зокрема.</p> <p>У виступі аналізуються позитивні й негативні сторони, цікаві знахідки передового досвіду педагогічного колективу баз практики, звертається увага на забезпечення і збагачення роздаткового ілюстративного матеріалу (наявного на початку практики і виготовленого під час її проходження), на інноваційні методичні розробки занять і виховних заходів.</p> <p>Особлива увага звертається на труднощі, що відчували студенти під час підготовки і проведення музичних занять. Це допоможе викладачам-методистам врахувати і винести проблематичні питання на спеціальне опрацювання під час аудиторних (практичних, семінарських) занять.</p>				

	<p style="text-align: center;">Оформлення звітної документації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Індивідуальний план навчально-виховної роботи студента-практиканта. 2) Щоденник студента-практиканта. 3) Письмовий звіт студента про проходження виробничої практики. 4) Характеристика з ДНЗ за підписами завідувача, музичного керівника та вихователя групи за якою був прикріплений практикант, завірена печаткою. 5) Плани-конспекти проведених пробних занять (загалом – 9), в тому числі розгорнуті плани двох залікових занять за підписами музичного керівника та методиста, з оцінюванням. 6) Психолого-педагогічна характеристика вихованця. 7) Сценарій і аналіз виховного заходу з планом його підготовки та з відгуком музичного керівника чи методиста. <p>Контрольні заняття та виховні заходи презентуються фото та відеорядом, що є додатком до звітної документації.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>Підсумкова оцінка за проходження практики повинна враховувати ступінь ефективності проведеної студентом навчально-виховної роботи, участь у роботі ДНЗ, суспільну активність студента, його ставлення до професії музиканта-педагога, до дітей, якість звітної документації.</p> <p>Якість звітної документації, а також термін її подачі студентом викладачеві-методисту може стати підставою для зниження оцінки, а в окремих випадках – до висновку про невиконання програми виробничої практики та не допуску до участі у підсумковій звітній конференції.</p> <p>Аналіз звітних документів практикантів дозволяє керівникам практики зробити висновки про якість роботи, ступінь підготовленості студентів до майбутньої роботи в ДНЗ, ставлення до обраної професії.</p> <p>За наявності переліченої звітної документації, а також на підставі власної оцінки фаховим методистом виставляється загальна оцінка за проходження виробничої практики, яка вноситься до заліково-екзаменаційної відомості й залікової книжки студента.</p> <p>Студент, який не виконав програму виробничої практики з поважних причин (за наявності відповідних підтверджень: довідки про хворобу, пояснювальної записки з аргументованим викладом причин тощо), має право на повторне проходження практики. Керівництво, контроль і місце проходження практики визначається окремим розпорядженням Навчально-наукового інституту мистецтв.</p> <p>Студент, який за другим разом не пройшов практику або отримав негативну оцінку, вважається як такий, що не виконав навчальний план, а відтак – відраховується з контингенту студентів.</p>
8. Політика курсу	
<p>Згідно з вимогами ОП студенти-практиканти повинні оволодіти обсягом теоретичних знань та практичних навиків з предмету:</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - базові положення нормативних документів у галузі музично-естетичної освіти; - зміст та структуру базової «Програми виховання в дошкільних закладах» та профільних програм з музичного виховання дошкільнят, а також відповідних підручників; 	

- структуру та види діяльності дітей під час проведення музичних занять у дошкільному освітньому навчальному закладі;
- способи діагностики та стимулювання досягнень дошкільнят з музичного виховання;
- особливості організації навчально-виховного процесу в сучасних дошкільних освітніх закладах;
- особливості застосування ТЗН в умовах навчально-виховної діяльності музичного керівника;
- основні форми організації навчально-виховної діяльності дошкільнят;
- особливості роботи музичного керівника з різними віковими категоріями;
- вікові особливості психологічного та фізичного розвитку дітей дошкільного віку;
- зміст базових програм та інші альтернативні сучасні програми з музичного виховання;
- етапи і методику підготовки до занять;
- схему плану-конспекту музичного заняття;
- основні види діяльності і методику їхньої організації на музичному занятті;

Вміти:

- застосовувати на практиці отримані знання з учбових музичних дисциплін;
- планувати перспективну і поточну роботу музичного керівника;
- використовувати різноманітні форми, методи і прийоми музичного виховання і розвитку дитини дошкільного віку;
- вивчити особистість дошкільника, його загальний і музичний розвиток під впливом організованого педагогічного процесу;
- разом із вихователем групи вирішувати поставлені «Програмою виховання в дошкільних закладах» завдання музичного розвитку дитини;
- підтримувати емоційне переживання дітей від сприйняття музики, створювати атмосферу дружних колективних прагнень, активність, зацікавленість дітей;
- ознайомитись з документацію музичного керівника:
 1. перспективний план;
 2. календарний план;
 3. планування музичних розваг;
 4. планування індивідуальних і колективних консультацій вихователів.
- формувати в дітей можливість вслухатися в музику, відчувати різний характер музичних творів, впізнавати знайомі пісні, окремі фрагменти із творів, висловлюватись про них;
- формувати у дитини елементарні навички розпізнавання музичних звуків за висотою, метроритмом, темпом динамікою й тембром;
- навчити дітей індивідуальному і колективному виразному співу, поступово розвиваючи їх співочі інтонації та співочі голоси;
- навчити дітей виконувати згідно різноманітним характерам музики і засобами музичної виразності різні фізкультурні, танцювальні і образно-драматизовані рухи, спонукаючи дітей на основі розвитку їх творчих можливостей до придумування нових варіантів рухів і складання елементарних танцювальних композицій;
- навчити дітей виконавських прийомів гри на дитячих музичних інструментах, вмінню організувати ансамбль чи оркестр дитячих інструментів, аранжуючи для нього дитячі пісні і п'єси;
- стимулювати і активізувати всю музично-художню діяльність дітей засобом знання практикантами достатньої кількості творів дитячого репертуару, вміння добре читати на інструменті ноти з листа, підбирати «на слух», транспонувати, імпровізувати і складати музичні твори в простій формі,
- застосовувати емпіричні методи наукового музично-педагогічного дослідження для збору даних у ході виконання бакалаврської роботи.

Студенту належить щоденно впродовж робочого тижня (5 аудиторних год. на робочому місці та 3 год. самостійної роботи) відвідувати бази практик, старанно готуватися до занять, активно працювати, відповідально відноситися до процесу проходження виробничої практики. Поведінка в аудиторії повинна відповідати правилам поведінки педагогічних працівників у навчальному закладі. Пропущені заняття (за поважних причин) разом із практичними завданнями студент повинен виконати згідно терміну, відповідати відповідному кваліфікаційному рівню, дотримання вимог професійної етики.

9. Рекомендована література

Базова

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. Конц. засади: О. Л. Кононко, Л. Ю. Корміліцина. Авт. кол-в: Артемова Л., Баглаєва Н., Белкіна Е., Богуш А., Буркіна Н., Вільчковський Е., Глухова Н., Гончаренко А., Кононко О., Копейкіна О., Корміліцина Л., Лаврентьєва Г., Лисенко Н., Муратова В., Науменко Т., Плохій З., Поніманська Т., Раратюк Г., Шевчук А. Київ : Ред. ж-лу «Дошк. Вих.». 1999. С. 11–52.
2. Ветлугина Н. А. Музыкальное воспитание в детском саду. М.: 1981. 240 с.
3. Ветлугина Н. А. Музыкальное развитие ребенка. Москва: Просвещение, 1968. 300 с.
4. Ветлугина Н. А. Музыкальный букварь. Москва : 1989. 140 с.
5. Ветлугина Н. А., А. В. Кенеман. Теория и методика музыкального воспитания в детском саду: учеб. пособие для студентов пед. ин-тов по спец. «Дошк. Педагогика и психология». М осква: Просвещение, 1983. 255 с.
6. Ветлугіна Н. О. Музичний розвиток дитини. Київ : Музична Україна, 1978. 256 с.
7. Гогоберидзе А. Г., Деркунская А. Г. Теория и методика музыкального воспитания детей дошкольного возраста: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений. Москва: Издательский центр „Академия”, 2005. 320 с.
8. Зінич Р.Т., Кукловська В.Г., Рудченко І.М., Шоломович С.М. Методика музичного виховання в дитячому садку. Київ : Муз. Україна, 1979. 265с.
9. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). Освіта. 1993. № 44–46. С. 2
10. Дитина. Програма виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. Наук, кер-во: О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко. Автор, кол-в. - 2-ге вид., доопр., доповн. Київ : Богдана, 2003.
11. Дитина і світ музики. Програма і метод, рекомендації . Укл. С. І. Науменко. К.: РМК, 1992.
12. Закон України «Про дошкільну освіту». Освіта України. 2001. № 33.
13. Концепція дошкільного виховання в Україні /Артемова Л.В., Борисова З.Н., Мороз О.Г. та ін. /Наук. кер. колективу Л.В.Артемова. Київ : Освіта, 1993.
14. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні /Наук. ред. О.Л.Кононко. Київ : Ред. ж-лу «Дошкільне виховання», 2003.
15. Малятко: Програма виховання дітей дошкільного віку. Наук, керівник авт. кол-ву З.П.Плохій. - Вид. 2-ге, доопр., допов. Київ: Педагогічна думка, 1999.
16. Методичні рекомендації до програми розвитку та виховання дитини раннього віку «Зернятко». Під ред. О. Л. Кононко. Київ : Кобза, 2004.
17. Методика музичного виховання в дитячому садку. За ред. С. М. Шоломович. Київ : Музична Україна, 1974. 192 с.
18. Науменко Т.И. Музыкальное воспитание детей раннего возраста в дошкольных учреждениях: Метод.пос. К.: ЗОИУУ, 1993.
19. Паскевич Н. Д. Методичний посібник «На допомогу студенту-практиканту». Чортків, 2014 р. 58 с.
20. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: Навч. посібник. Київ : Академвидав, 2004. Розділ 3.6.

21. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля». Тернопіль.: Мандрівець, 2017.
22. Романюк І. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному навчальному закладі. Тернопіль: Мандрівець, 2014. 280 с.
23. Черкасов В.Ф. Теорія і методика музичної освіти [Текст]. Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 528 с.
24. Шевчук А.С. Прилучаємо дітей до музичної скарбниці. Дитина: Метод, рек. до програми виховання і навчання дітей від 3 до 7 років. - 2-ге вид., доопр., доповн. Київ : Богдана, 2004.С. 167–184.
25. Шевчук А.С. Прилучаємось до музичної скарбниці. Дитина: Метод, рек. виховання і навчання дітей 3-го року життя. - Проскура О. В., Кузьменко В. У. та ін. Київ : КМІУВ ім. Б. Грінченка, 2001. С. 52–64.

Допоміжна

26. Борисова О.О. Розвиток основних музичних здібностей у дітей дошкільного віку через навчання гри на дитячих музичних інструментах. Психолого-педагогічні проблеми дитинства: Наук.-теор. зб. П-ХДІУ ім. Г.С.Сковороди: Спец. вип. №3: Психологія. Педагогіка. Перяслав-Хмельницький, Нірмала, 2003. С. 243–247.
27. Верстюк А. Музика – помічник у вихованні дітей. Обдарована дитина. 2009. № 4. С. 55–60.
28. Вільчковський Е., Денисенко Н., Шевченко Ю. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку. Тернопіль: Мандрівець, 2011. 128 с.
29. Власова О. Б. Музичні розваги в ДНЗ як передумова організації музично-дозвілєвої діяльності з учнями початкової школи. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Педагогічні науки. 2013. Випуск 110. С. 119–121. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/j-pdt/VchdpuP-201311037.pdf>
30. Горшкова Е. О. О формировании музыкально-двигательного творчества в танце. Дошкольное воспитание. 1991. № 12. С. 47–55.
31. Дверій Р. Музично-дидактичні ігри. Мистецтво та освіта. 2007. № 1, 2.
32. Дікуша О. С. Як вчити дітей розуміти класичну музику засобами творчих вправ. Обдарована дитина. 2009. № 9. С.50-53.
33. Еманова З. Г. Формування досвіду музично-виконавської діяльності у старших дошкільників : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.02 / Еманова З. Г. ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. К., 2011. 20 с.
34. Кабалевский Д. Б. Как рассказывать детям о музыке. М., Педагогика, 1989.
35. Короткова Л. Воспитание у дошкольника осознанного отношения к слушанию музыки. Дошк-ое воспитание. 1989. № 12.
36. Каспрук І. Свята і розваги в дошкільному навчальному закладі: методичний посібник. Львів: «Растр-7», 2015. 100 с.
37. Катрук А. Формування творчих здібностей дітей за допомогою музично-ритмічних рухів. Музичний крівник. 2015. №4. С. 4.
38. Кононова Н. Г. Музыкально-дидактические игры для дошкольников. Москва : 1982. 360 с,
39. Кононова Н. Г. Обучение дошкольников игре на детских музыкальных инструментах. Москва : 1990. 130 с.
40. Левчук Я. Українські народні дитячі інструменти: гра музикою чи музикування грою. Музичний керівник. 2013. № 3. С. 4.
41. Науменко Т. Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору. АПН України, інститут педагогіки. Київ, 2008. 115 с.
42. Метлов Н. А. Музыка детям. Москва: Просвещение, 1985. 200 с.
43. Науменко С. І. Музично-естетичне виховання дошкільнят. Київ: 1996. 160 с.
44. Орф К. Система детского музыкального воспитания. Москва: 1971. 238 с.

45. Онищук І. А. Розвиток творчого самовираження дошкільників у музичній діяльності : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Онищук І. А. ; Ін-т пробл. виховання НАПН України. Київ, 2012. 20 с.
46. Погрібняк Н. В. Розвиток основ художньо-естетичної культури в дітей дошкільного віку як складова життєтворчості. Запоріжжя: Ліпс, 2007. с. 213
47. Радынова О. П. Слушаем музыку. Москва : Просвещение, 1990. 160 с.
48. Самбор Л. Музично-дидактичні ігри на музичних заняттях. Музичний керівник. 2014. №11. С. 4–10.
49. Суховерська О. Рухливі забави та ігри: З мелодіями й примовками. Львів: Свічадо, 2007. 124 с.
50. Степанова Т. М., Лісовська Т. А. Індивідуально-диференційований підхід до музичного виховання дітей старшого дошкільного віку. Монографія. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 256 с.
51. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям. Рождение гражданина. Письма к сыну. Київ : Радянська школа, 1985.
52. Тарасова К. В. Онтогенез музыкальных способностей. Москва : Педагогика, 1988.
53. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей. М.Л.: АПН РСФСР, 1947.
54. Шевченко Ю. М. Сприймання дітьми класичної української музики як чинник розвитку музичного слуху. Дошкільна освіта. 2003. № 2. С. 75–78.
55. Шевчук А.С. Вплив музичного, хореографічного та театрального мистецтва на виховання особистості дитини. Дитячий садок. 2003. № 20 (212). С. 7.
56. Шевчук А.С. Розвиток дошкільнят у музично-руховій діяльності: Навч.-метод. посіб. Київ : Вид. дім «Пік і сні і»: Вид. Л.Галіцина, 2006. 128 с.
57. Шевчук А.С. Сучасні підходи до організації музичної діяльності дітей Дошкільне виховання. 2000. № 2. С. 6–7.
58. Шевчук А.С. Сучасні підходи до організації свят і розваг. Дошкільне виховання. 2000. № 3. С. 5–7.
59. Шуть М. Музичне оформлення дитячого свята. Музичний керівник. 2013. №7. С. 4–9.
60. Элементарное музыкальное воспитание по системе Карла Орфа. Сост. и ред. Л. А. Баренбойма. Москва: Сов. композитор, 1978.
61. Эстетическое воспитание в детском саду. Под ред. Н.А. Ветлугиной. Москва: Просвещение, 1978.